

образено преди всичко с потребностите на изучаващите интензивно езика – в една и съща речникова статия са отбелязани и двата члена на всяка видова двойка, като са отделени помежду си само с наклонена черта. По този начин не само се представя максимално пестеливо видовата двойка в цялост, но и студентите имат възможност да се запознаят с взаимната връзка на двата члена, които понякога сериозно се различават помежду си във фонетично или словообразователно отношение. За начинаещите в изучаването на езика често е трудно двата члена да бъдат идентифицирани именно като видови съответствия един на друг: „**budovať** *нсв*/ **vybudovať** *св* изграждам / изградя, **bulvár** *м* булевард, **centrum** *ср* център: ~ vysvietené v noci центърът е осветен през нощта, **časť** *жс* част; квартал: **mestská** ~ градска част / квартал, **čínžiak** *м* блок, жилищна кооперация“ (с. 74–75).

Лаконичността и пестеливото представяне на съответните лексеми на словашкия език не е единствената характеристика на речника. По-богато представени са основни многозначни думи или думи, които са източник за образуване на повече терминологични съчетания или изобщо двусловни наименования с нетерминологичен характер като напр.: **mesto** град: **hlavné** ~ столица; **krajské** ~ областен град; **kúpeľné** ~ курортен град; ~ **leží v Košickej kotlovině** градът лежи в Кошицката котловина; **malé** ~ малък град; **nové** ~ нов град; **okresné** ~ окръжен град; **plánované** ~ планиран град; **priemyselné** ~ промишлен град; **prístavné** ~ пристанищен град; ~ **sa rozkláda na ploche 15 km²** градът се разполага на площ от 15 км²; ~ **sa rozrastá** градът се разраства; **sídelné** ~ седалище, столица; **staré** ~ стар град; **veľké** ~ голям град. По този начин се представя по-голям брой от възможните съчетаемости на широко употребимите думи и са застъпени по-широко често срещаните съчетания с тяхно участие и двусловните названия и термини. В българската част на речника не са представени ударенията и другите прозодични елементи, тъй като речникът е предназначен изключително за български ползватели, за които тази част не представлява трудност при четене.

Новият Словашко-български тематичен речник представя по новому основната част от словашкия речников запас, който студентите от специалността „Словашка филология“ усвояват в продължение на първите две години от обучението си по езика. Целевата организация на материала, както и широкият стилистичен и хронологичен диапазон на словника ще дадат възможност на младите словацисти и на всички, които изучават словашки език, да навлязат бързо в най-разпространената част от лексиката. За малко повече от месец след излизането си той вече намери благодарни читатели и сред опитните преводачи, които от години работят със словашки език, тъй като представената по-нова лексика все още не е намерила отражение в голям двуезичен речник, а именно тя е сред най-често срещаните елементи на превежданите делови текстове.

Assoc. Prof. Margarita Mladenova, PhD

✉ Department of Slavic Linguistics
Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: margo@slav.uni-sofia.bg

СПЕЦИАЛНОСТ НОВОГРЪЦКА ФИЛОЛОГИЯ В СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ЧЕСТВА 20-АТА СИ ГОДИШНИНА

Борис Вунчев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

През текущата 2012–2013 академична година специалност Новогръцка филология към Катедрата по класическа филология на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ отбелязва своя 20-годишен юбилей. Създадена по идея на проф. Богдан Богданов и с неуморните усилия на проф. Стойна Пороманска, от 1992 г. насам, выпуск след выпуск, в специалността се полагат основите на новогречистиката в България и се обучават висококвалифицирани преподаватели и филолози.

На 30.11.2012 г. настоящи и бивши преподаватели в специалността и в Катедрата по класическа филология, студенти, настоящи и бивши възпитаници, както и много гости се събраха в Заседателна зала № 1 на Ректората, за да отбележат годишнината на тържествено заседание част от работната програма на юбилейната двудневна научна конференция на тема „Новогръцкият език и култура в България – традиции и предизвикателства“. Заседанието бе открито с кратко слово на проф. дин Кирил Павликянов – ръководител на специалността. От името на ректорското ръководство приветствие поднесе проф. дфн Анастас Герджиков – заместник-ректор по учебната дейност – докторанти и продължаващо обучение, който отбеляза, че спрямо няколко специалности във факултета, открити по същото време (1992 г.) Новогръцка филология е равна и по-добра от останалите специалности връстници. Проф. Герджиков изтъкна и научните качества на преподавателите, които в изследванията си предлагат оригинални приноси. След това думата взе деканът на ФКНФ проф. дфн Цветан Теофанов, който подчерта тясната свързаност на специалността с Катедрата по класическа филология, както и ориентираността на обучението в специалността както към съвременния език, литература и култура на Гърция, така и към Античността и Средновековието. Следващ думата взе Н. Пр. посланикът на Република Гърция в София Трасивулос Стаматопулос, който подчерта богатото тематично разнообразие на включените в конферентната програма доклади – индикация за качеството на специалността и добрите ѝ контакти с други висши учебни заведения и научни институции. Приветствие

поднесе и Н. Пр. Ставрос Амвросиу – посланик на Република Кипър в София. Бяха прочетени и поздравителни адреси от името на катедрите с изучаване на новогръцки език в Пловдивския и Великотърновския университет. В емоционално слово дългогодишният ръководител на специалността от основаването ѝ до 2008 г. проф. д-р Стойна Пороманска разказа за първите стъпки на специалността и трудностите на началото, като не пропусна да изтъкне израстването на научните кадри на специалността и постигнатото високо качество на обучението. Дългогодишният гръцки лектор в специалността (2003–2012 г.) д-р Георгия Кацелу представи накратко художествените прояви на студентите от специалността, организирани под нейно ръководство. Последен на тържественото заседание думата взе проф. д-р Константинос Димадис – председател на Европейското дружество за новогръцки изследвания, който подчерта, че качествено обучение в специалността е видно от отличната подготовка на българските студенти, посещаващи летни езикови курсове в Гърция, и изрази личното си впечатление, че специалност Новогръцка филология на СУ „Св. Климент Охридски“ е една от най-качествените специалности по неоелинизтика в Европа.

Пленарната сесия на конференцията бе открита с доклад на специалния гост на честванията доц. д-р Евангелия Томадаки – преподавател по теоретично езикознание в Тракийския университет „Демокрит“, в който бяха разгледани морфологичните и семантичните критерии за определяне на дадено име като прилагателно. Проф. Мирена Славова анализира гръцкия термин *δασύτης* и превода му в Пространното житие на Климент Охридски от Теофилакт Охридски. Проф. Кирил Павликианов проследи документалното общуване между светогорските манастири Зограф и Симонопетра въз основа на документи от гръцкия архив на Зографския манастир. Сесията приключи с доклад на проф. Стойна Пороманска, която разгледа някои прагматически аспекти при превода на актуална гръцка лексика на български език.

Втората сесия на конференцията бе посветена основно на представянето на научните резултати от проекта по НИС „20 години новогрецистика в СУ „Св. Климент Охридски“ – постижения и перспективи“ с участие на преподаватели от специалност Новогръцка филология под ръководството на проф. д-р Мирена Славова. Анна Лазарова, Ирина Стрикова и Нели Методиева направиха преглед на издадените в България в периода 1944–2012 г. граматики, речници и други помагала за изучаването на новогръцкия език, както и на помагала по новогръцка литература, а Борис Вунчев и Милена Миленова представиха издадените книги, студии и монографии и защитените дисертации и хабилитационни трудове по новогръцки език и литература от преподаватели и докторанти на специалността в периода от създаването ѝ до наши дни. На провела се след това кръгла маса бяха обсъдени резултатите от изследванията по проекта. Подчерта се, че научните изследвания по проекта,

обхващащи периода 1944–2012 г., като продължение на предишни изследвания (на Е. Спространов, М. Стоянов, Б. Цонев, В. Погорелов и др.), постигат основния замисъл на научната част на проекта – довеждането до завършен вид на един пълен обзор на всички речници, граматики, учебници и помагала за изучаване на новогръцки, написани от българи в периода от края на Втората българска държава до днес. Изтъкнато бе обилието на помагала, най-вече речници, издадени след 1989 г., като не бяха спестени и критиките към някои издания. Кръглата маса достигна до извода, че научното израстване на преподавателите в специалността е достигнало до тази фаза на зрялост, която би трябвало да доведе до разработването на учебници и други помагала за изучаване на новогръцки език и литература, предназначени специално за студентите от специалност Новогръцка филология. Сесията завърши с представянето на проекта „Уеббазиран корпус по гръцки език за българи и български предприемачи“ по Европейската програма за териториално сътрудничество „Гърция–България 2007–2013 г.“ с партньори ЮЗУ „Неофит Рилски“ и Центъра за обработка на речта – Ксанти.

Третата сесия на конференцията бе посветена на гръцко-българските отношения през Възраждането. Проф. Надя Данова от БАН анализира няколко пътеписа от XVII и XVIII в. и направи извода, че докато до началото на XVIII в. българите не биват разграничавани от останалите поданици на Османската империя, след този период техният образ започва да се отличава по-рязко и да се противопоставя на останалите етнически общности. Даниела Боянова изтъкна факта, че в началните години на българското Възраждане гръцкият език у нас се е изучавал не като чужд, а като втори език. Елия Маринова разглежда представянето на учението за тропите във възрожденските граматики, писани от българи, и направи паралел с гръцките граматики от същия период. Драгомира Вълчева предложи пълен списък на преведените от гръцки език през Възраждането произведения. Сесията приключи с интересния доклад на Николай Шаранков, посветен на фалшификации на епиграфски паметници от гръцка и българска страна по време на църковната борба в средата на XIX век, основно на база на материал от района на Пловдив и Асеновград.

Четвъртата сесия представи интересни доклади, обобщени под заглавието „Срещи с Другия в литературата, културата, превода и историята“. Евелина Минева представи един гръцки календар от 1914 г. и подробно изследва образа на българина в него с оглед на току-що отминалите Балкански войни и в разгара на Първата световна война. Мария Христова съпостави образа на другия в романа „Номер 31328“ на И. Венезис и „Чужденец“ на Я. Кадри. Нели Методиева изтъкна жизнеутвърждаващата философия на Реа Галанаки в романите „Житието на Исмаил Ферик паша“ и „Ще се подписвам Луи“. Марта Ивайлова предложи интересен анализ на оловните пластили от прорицалището в Додона на базата на класификацията им – публични